

glas zmaja

Številka 2
FEBRUAR 1983, leto XVIII

Glasilo delovne organizacije
ISKRA Industrija baterij ZMAJ

Kljub vsem težavam ob nabavi re-produkcijskih materialov, ki so nas pestile v letu 1982, smo lahko zadovoljni s poslovnimi rezultati obeh temeljnih organizacij kot tudi delovne organizacije v celoti. S približno enakim številom zaposlenih kot preteklo leto, smo dosegli 5 odstotkov večji fizični obseg proizvodnje. Še posebno uspešno je potekala prodaja, saj smo prodali vso tekočo proizvodno količino in večino zalog iz preteklega leta. Tako znaša povečanje obsega domače prodaje 24 odstotkov in povečanje obsega izvoza 9,6 odstotka.

V TOZD Baterije je celotna proizvodnja za 5 odstotkov višja od lanske, za planom pa zaostaja

Uspešno smo zaključili leto 1982

za 13 odstotkov. Skupno je bilo izdelanih 40,5 milijona baterij, kar je 5,2 odstotka več kot lani in 507 tisoč kosov svetilk ali 9 odstotkov manj kot lani.

V TOZD Specialne baterije je dosežena proizvodnja za 42 odstotkov višja od lanske in 2 odstotka pod načrtovano. Izdelanih je bilo 3,2 milijona kosov baterij ali 24 odstotkov več kot lani in 87 tisoč kosov svetilk ali 223 odstotkov več kot preteklo leto.

Na domačem trgu smo prodali 34 milijonov baterij in 679 tisoč svetilk ter za to iztržili 536 milijonov dinarjev. Količinsko povečanje baterij znaša 6 odstotkov in svetilk 45 odstotkov, kar je zelo lep uspeh v primerjavi s stanjem zadnjih dveh let.

Izvozili smo 6,7 milijonov baterij v vrednosti 1,5 milijona dolarjev ali 9,6 odstotka več kot preteklo leto. Pri tem znaša

rast konvertabilnega izvoza 29,6 odstotka, a klirinški je za 14 odstotkov manjši.

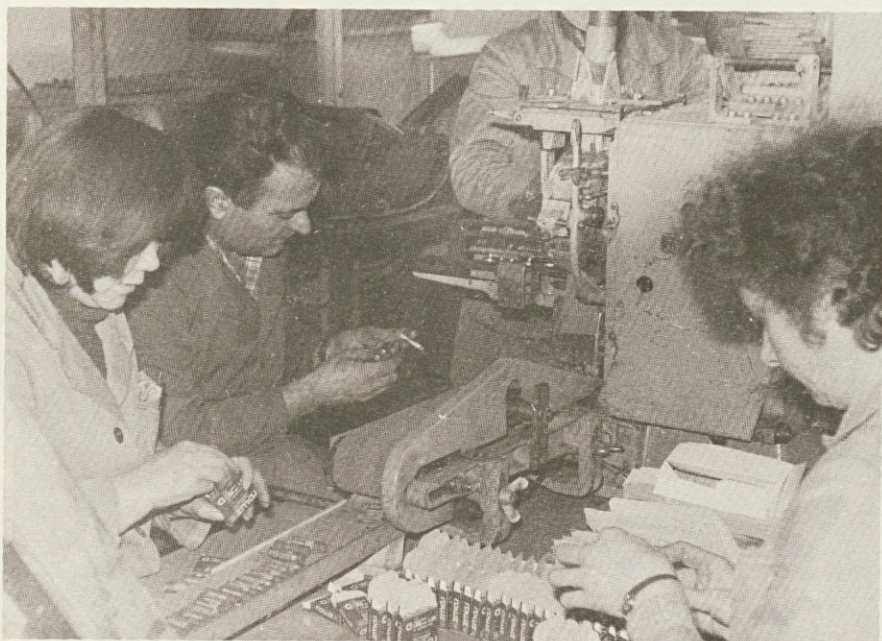
Vrednost konvertabilnega uvoza znaša 970 tisoč dolarjev in je 10 odstotkov nižja kot preteklo leto. Posledica tega je: znižanje zalog pod kritično mejo in oteženo delo z motnjami v proizvodnji.

Te rezultate smo dosegli s povprečno 418 delavci ali dva manj, kot preteklo leto. V TOZD Baterije je bilo povprečno zaposlenih 205 delavcev, v TOZD Specialne baterije 120 in v skupnih službah 93 delavcev. Velik problem predstavljajo visoki bolniški izostanki, ki znašajo v delovni organizaciji povprečno 13 odstotkov, v TOZD Baterije pa celo presegajo 15 odstotkov zaposlenih. Tako smo imeli v povprečju dnevno zaradi bolniškega staleža odsotnih 57 delavcev.

Povprečno izplačani osebni dohodki v delovni organizaciji so znašali 13.992 dinarjev.

Celotni prihodek v lanskem letu je znašal 680 milijonov din, kar je 36 odstotkov več kot predhodno leto in 14 odstotkov nad planiranim. Ker so materialni stroški in amortizacija rasli precej hitreje kot naše prodajne cene, znaša doseženi dohodek 264 milijonov din ali 11 odstotkov več, kot preteklo leto in je 9 odstotkov nad planiranim.

Čisti dohodek je zaradi povečanih obveznosti enak lanskemu in 10 odstotkov višji od planiranega ter znaša 14,7 milijona dinarjev. Izplačani osebni dohodki so porasli približno za 26 odstotkov. Kljub razmeroma

skromnim rezultatom ob periodičnih obračunih je bilo poslovanje zadnjega kvartala toliko uspešno, da smo lahko razporedili okoli 12 odstotkov našega dohodka za akumulacijo in si tako zagotovili sredstva za nadaljni razvoj.

Gledano v celoti so poslovni rezultati boljši, kot smo jih pričakovali. Doseženo rast celotnega prihodka, dohodka, konvertabilnega izvoza in produktivnosti dela je zadovoljiva. Sredstva obračunane amortizacije so podvojena in tudi z akumulacijo smo lahko glede na pogoje, v katerih smo poslovali, zadovoljni. Zaskrbljujoče pa je stanje z oskrbo domačih in uvoženih reprodukcijskih materialov, katerih zaloge so občutno manjše kot v začetku leta. Tako so rezerve v zalogah materialov in gotovih izdelkov praktično izčrpane.

Izplačani osebni dohodki kljub prikazanemu povečanju zaostajajo za povprečno rastjo in še posebej za rastjo življenjskih stroškov.

R.Č.

z naslovne strani

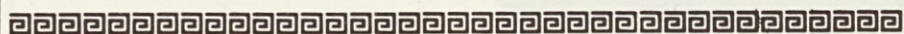
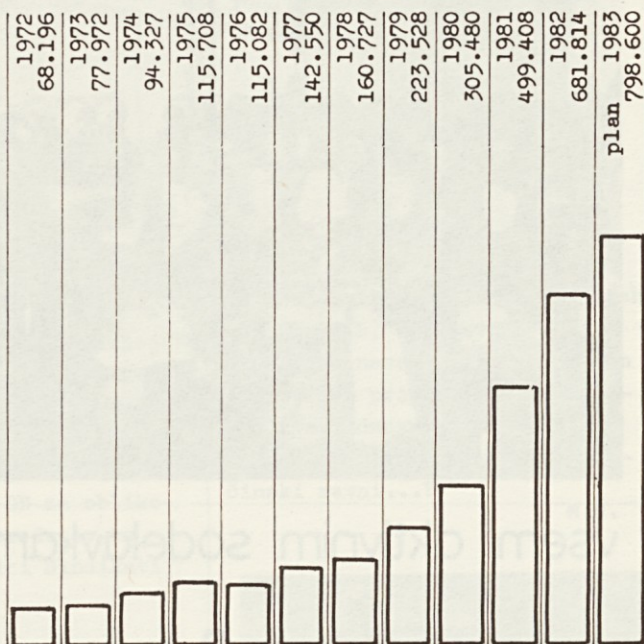
Naslovna slika je tokrat v znamenju dneva žena. Sicer pa je v naši delovni organizaciji od 445 zaposlenih kar 281 žensk. Nekdaj je bilo to razmerje v korist delavk še večje in smo priznavali, da je ZMAJ pretežno ženska tovarna. Zato smo obeleževali 8. marec skupaj s praznikom podjetja in ga temu primerno tudi proslavljali.

Danes ima obeleževanje Dneva žena času primerno obliko, ki smo jo tudi lani uspešno izvedli. Nekaj slične pozornosti bo treba izkazati tudi letos.

Slika na naslovnici je posneta v TOZD Specialne baterije ob tekočem traku za proizvodnjo 9 votnih baterij 6PF 22.

CELOTNI PRIHODEK v 000 din

Za nazoren prikaz rasti celotnega prihodka pa še diagram za obdobje 1972 do 1982

Začeli smo s projektom o delitvi OD po rezultatih dela

Delavski svet delovne organizacije je že 28. decembra 1982 sprejel sklep o sklenitvi medsebojne pogodbe med našo delovno organizacijo in BII ISKRA - ZORIN o izdelavi projekta o delitvi osebnih dohodkov po rezultatih dela. Da pa bi se zagotovilo načrtovano izvajanje tega projekta, je delavski svet DO v februarju imenoval strokovno komisijo in sicer:

TOZD Baterije

Zdenko Kranjac - vodja
Milan Štih - član
Mile Kostadinovič - član

TOZD Specialne baterije

Ivo Smodiš - vodja
Fadil Alibegovič - član
Peter Zadel - član

Del. skupnost skupnih služb

Daria Hostnik - vodja
Franika Tkalec - član
Anton Orožim - član

Za predsednika strokovne komisije je imenovan Kranjac Zdenko, za vodjo projekta naročnika je Čope Rado in strokovni sodelavec - koordinator Smrdel Aleš.

Komisija je že začela z intenzivnim delom, ki je že po svoji zasnovi obsežno in bo končano proti koncu letošnjega leta.

* * 60 let tovarne baterij ZMAJ * *

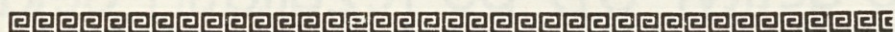

vsem aktivnim sodelavkam in našim upokojenkam

za 8. marec DAN ŽENA

naše čestitke!!!

Uredništvo

Novo dvigalo v Šentvidu

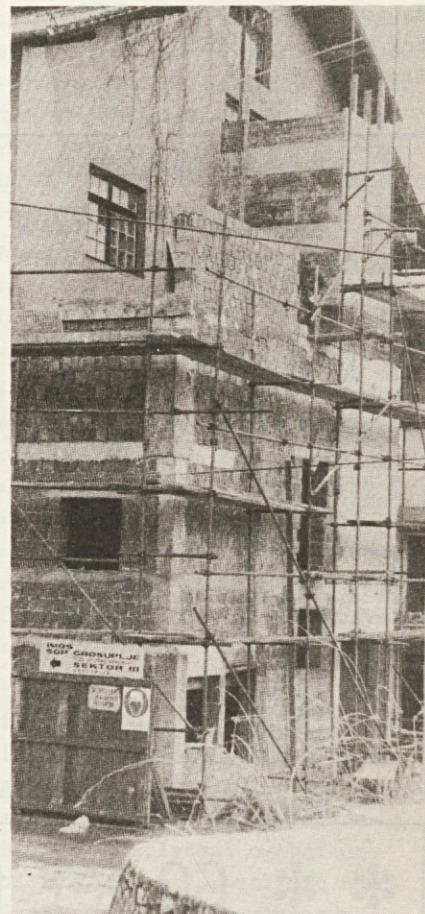
V TOZD Specialne baterije bodo v kratkem bogatejši za novo pridobitev. Gre za novo dvigalo, ki bo odprlo široke možnosti uporabe dveh zelo velikih prostorov v prvem in drugem nadstropju objekta, v katerem poteka proizvodnja baterij le v pritličju.

Strme in neustrezne stopnice, po katerih se je treba vzpenjati kot po lestvi ne dopuščajo varen transport kot tudi ne zastarelo in razmajano majhno dvigalo, ki je preživelo že vsa soglasja za izdajo dovoljenja za uporabo. Zato so se v Šentvidu odločili, da zgradijo novega in večjega ter v skladu z današnjimi predpisi. Gradbena

dela opravlja Gradbeno podjetje Grosuplje, montažo dvigala z nosilnostjo dveh ton pa bo opravilo Industrijsko montažno podjetje IMP TOZD dvigalo.

Začetek del smo zabeležili na dan srečanja upokojencev v Šentvidu 24. novembra lani. Nekaj ovire so delavci imeli te dni zaradi snega, nekaj več pa na samem začetku pri izkopavanju jame zaradi ilovnatega in kamnitega terena, v katero so zabetonirali temelje za gradnjo jaška.

Predvidevajo, da bodo dela v celoti končana koncem marca ali najkasneje v prvi polovici meseca aprila. R.n.

Priprte škarje za družbeno prehrano

Pred kratkim ukinjena delitev mleka delavcem na delih težjega značaja je povzročila nemalo razburjenja in kopico vprašanj. Ker pa smo tik pred zaključkom redakcije in ker so različna mnenja še v oblikovanju, skušamo tokrat posredovati le nekaj pojasnil.

Znano nam je že, da smo z letošnjim letom prešli na nov sistem finansiranja družbene prehrane, pri katerem je zgornja meja pokrivanja stroškov določena. Kajti, za vsakega delavca je možno pokriti izdatke za prehrano največ 10 odstotkov povprečno izplačanega osebnega dohodka v lanskem letu. Iz tako oblikovane denarne mase pa je treba pokrivati celotne stroške (tudi brutto osebne dohodke delavcev v obratih družbene prehrane) in dodatno prehrano za delavce na težjih delih, kar smo sicer sprejeli na organih upravljanja.

Kot še nikoli doslej, pa ureja danes to področje še kopica dogovorov in predpisov kot na primer:

1. stališča, sklepi in priporočila za oblikovanje in izvajanje politike na področju družbene prehrane v SRS (Uradni list SRS številka 1/79,
2. družbeni dogovor o izdatkih za prehrano delavcev, ki so materialni stroški (Uradni list SFRJ številka 30/81,
3. navodilo k družbenemu dogovoru o izdatkih za prehrano delavcev, ki so materialni stroški (Uradni list št. 47/81,
4. Usmeritve in kriteriji za re-

gresiranje prehrane med delom /DE št. 26 od 1.7.1982,

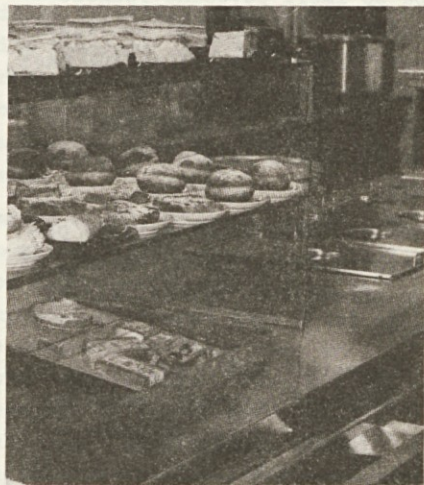
5. strokovne podlage, ki izhajajo iz družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo (izdal odbor udeležencev DD za oblikovanje in delitev sredstev za OD in SP v knjižnici Sindikati številka 55.

Upoštevanje omenjenih družbenih dokumentov se mora odražati tako, da se kvartalno izkazujejo celotni stroški obeh obratov družbene prehrane ter dobljen izkaz posreduje v obravnavo pooblaščenemu samoupravnemu organu in IO OO sindikata ter konferenci sindikata.

O izkazu in obravnavi bomo občasno in ko bo potrebno namenili nekaj prostora tudi v našem glasilu.

Ob vsem tem pa se nam nehote vsiljuje vprašanje, kako ob vseh teh pogojih, upošteva tudi skokovito naraščanje cen, sploh še zmoremo pripravljati in uživati vsakodnevne tople obroke na tolikšni kakovostni in količinski ravni...?!

M.a.

Še o „obveznem“ mleku

Ob dobro znanih krčih, ki so se pojavili v zadnjem času v zvezi z dodatnim obrokom prehrane, katerega uživajo le delavci s težkim fizičnim ter škodljivim delom še tole:

V času racionalizirane prehrane v Jugoslaviji, je bivše savezno ministrstvo rada FNRJ izdalo priporočilo, po katerem se je mleko dajalo določenim kategorijam delavcev, ki so ogroženi pri delu s škodljivimi snovmi, kot dopolnilno sredstvo bogato z beljakovinami, vitamini, kalciem in drugo.

To priporočilo ni več v veljavi in se ne smatra za splošno priznan ukrep varstva pri delu v Jugoslaviji. Zdravniki medicine dela, kot strokovnjaki za to področje menijo, da mleko, ki ima sicer vse sestavine dobre prehrane, ni univerzalno zdra-

vilo ali univerzalni protistrup, še več, v nekaterih primerih izpostavljenosti delavcev strupom, ki so škodljivi /na primer jetrom/ pitje mleka/ki vsebuje tudi maščobe/ odločno odsvetujejo.

Poudarim naj, da v pravnem sistemu varstva pri delu, obveznost nosilcev varstva pri delu, da zagotavljajo delavcem mleko, ni veljavno uzakonjena.

Temeljna organizacija lahko torej v okviru fizioloških potreb delavcev /biološka sestava obroka, energijska potreba, časovna razporeditev obrokov/, higienskih zahtev, same priprave hrane ter zahtev v zvezi s finansiranjem prehrane na delu, popolnoma samostojno določa obliko te prehrane. Z.P.

Glavni vzroki lanskih nesreč pri delu

V decembrski številki glasila smo prikazali ponovno povečanje števila nesreč pri delu /za 42 odstotkov v primerjavi z letom 1981/ ter obljubili, da nanašamo glavne vzroke teh nesreč.

V TOZD Specialne baterije so imeli večje število nesreč kot prejšnje leto, v TOZD Baterije pa so imeli povečano resnost poškodb. V Ljubljani so izgubili kar 403 delovne dni zaradi nesreč pri delu in vsak si lahko sam izračuna, koliko delavcev je bilo celo leto na zdravljenju.

Analiza nesreč pri delu je pokazala, da so glavni vzroki, ki so privedli do nesreč, naslednji:

- nesmotern način dela,
- neurejen notranji transport
- kršenje varnostnih ukrepov.

Nesmotern način dela je kot vzrok za nastanek številnih nesreč na naših deloviščih prisoten že vrsto let. Nastopa kot odraz kvalitete izvajanja tiste naloge odgovornih oseb /delovodja, izmenovodja, skladiščnik in strojevodja/, ki se nanaša na poučevanje svojih delavcev o nevarnostih in o najprimernejšem načinu dela, ki zagotavlja varnost, ter o obnavljanju ozioroma dopolnjevanju tega znanja.

Nesreče zaradi tega vzroka nastajajo pri novih delavcih, pri delavcih, ki so razporejeni na opravljanje drugih nalog ter pri delavcih, ki opravljajo tista dela, ki so se tehnološko spremenila.

Za nesreče, ki nastajajo na poti na oziroma z dela običajno pravimo, da nanje v delovni orga-

nizaciji ne moremo direktno vplivati. Vendar kljub temu pogledjmo tole zanimivost.

Odkar smo našo tovarno preselili v Stegne /september 1978/ je samo na poti na delo 18 delavcev padlo na poledenelih tleh. Telesne poškodbe, ki so pri tem nastale, pa so bile skoraj praviloma hujše /zlomi, zvini, izpahi, pretres možganov/ in so zahtevale daljšo bolezensko odsotnost delavcev.

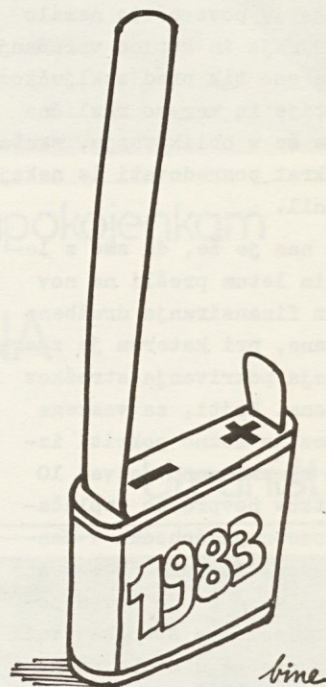
Na poti na delo pri sestopanju iz avtobusov pa se je v istem času poškodovalo 9 delavcev. Pri teh nesrečah, ki so nastale takorekoč pred našimi vrati, pa ne moremo več govoriti o tem, da nanje nismo imeli vpliva. Določba pravilnika o varstvu pri delu, ki zahteva, da morajo biti dostopi in poti v zimskem

Sestop z avtobusa niti ni tako nedolžen, sploh pa, če tla niso očiščena snega in ledu. Sicer ne bi bilo lani kar sedem telesnih poškodb, od tega pa tri pred našim vhodom.

času očiščene snega in ledu, največkrat ni upoštevana. Tla pred vhodom v tovarno, kjer delavci tudi sestopajo iz avtobusov, dajejo pozimi prevečkrat idiličen vtis - namreč, da odgovorni delavci za varstvo pri delu še mižijo.

P.Z.

Da je baterija, ki jo že 60 let izdeluje naša tovarna, lahko tudi prisposoda za naše gospodarsko stanje nasploh, ponazarja slika iz novoletne številke časopisa KOMUNIST.

Kar pa zadeva nas, proizvajalce baterij, se v smislu tehničnih predpisov res držimo daljšega negativnega kraka. Gledano z gospodarskega vidika in sploh ob naših letnih zaključnih računih pa že 20 let in več uspešno zamenjujemo polariteto. Tako tudi letos. Za naprej pa se bomo prizadevali obdržati že utrjeno tradicijo.

dopisujte v
GLAS ZMAJA

Zgodovina naše tovarne se je začela leta 1923

M. Mayer

I

"Dobro jutro in srečno v letu 1923 želim!"

Mihael Kuštrin je obstal. Iz globoke zamišljenosti ga je predramilo voščilo debelušne postave odete v široko pelerino. S prsti se je dotaknil krajcev polcilindra in mu ponudil roko.

"A, ti si Peter," je dahnil Kuštrin, ko je spoznal nekdanjega sošolca. Okrogla rdečelična glava z dvoje zvitih in iskrih oči ter ostro ošiljenim nosom, pod katerim so bile skrbno negovane brčice po zadnji modi ga je spomnila na nekdanjega nosilca konservativnih idej in večnega študenta, ki se je prelevil v trgovca dvomljivih in tveganih poslov.

"Da, jaz sem kot vidiš. In ti? Si še ravnatelj SVETLE?"

Kuštrin je opazil ironičen nasmešek in zmrazilo ga je po vsem telesu. Z nerodno krettnjo si je popravljal šal pod vratom. Le zakaj sprašuje? Mar mu ni že nekaj časa jasno, da je njegova 'družba' pred finančnim in poslovnim zlomom?

Nad mestom je visela nizka oblačnost, iz katere so narahlo poplesavale posamične snežinke in se lahke kot puh vrtinčile okrog dveh osamelih postav sredi Slovenskega trga.

"Škoda, da lani nisva speljala kreditne transakcije. Moj pred-

log si trmasto zavrnil," je nadaljeval Peter, ko je uvidel Kuštrinovo molčečnost.

Peter je bil že od nekaj zelo piker, je razmišljal Kuštrin. Znal je elegantno vreči rokavico in se je vedno smatral za zmagovalca.

"Naj se posloviva brez tvoje besede?" je poskusil še zadnjič izzvati Kuštrina, kateremu se je zgubljal pogled nekam na pročelje bližnje sodnije.

"No, no, srečno 23 leto," je nenadoma z narejenim nasmeškom odvrnil Petru in dodal: "Saj bi nam bilo potrebno. Pa, kaj ko nimamo česa boljšega pričakovati od tistega, kar smo doživljali v preteklem."

Sam sebi se je začudil, da je nenadoma našel toliko besed. Gledal je za njim, kako je rahlo vijugal proti Dalmatinovi cesti. Mučno se mu je zdelo srečanje s človekom, nekdanjim sošolcem, kateremu je lani precej neolikano pokazal izhod iz pisarne, ko mu je le-ta hotel omajati njegovo poslovno moralo. Morda pa le še ne ve vsega, je Kuštrin razmišljal dalje. Sicer pa, kako najti izhod in kakšne so možnosti za izboljšanje težke finančne situacije delniške družbe SVETLA. Celotno sliko položaja bo moral kot ravnatelj posredovati na prihodnji seji delničarjev.

Pogledal je na uro. Prav tedaj je pri frančiškanih odbilo osem. Pričakuje me že, je pomislil in

pospešil korak proti Miklošičevi cesti.

-- --

Bambergova hiša na vogalu Miklošičeve in Dalmatinove ceste je bila sezidana 1907 leta. Po načrtih Maksa Fabianija jo je dala postaviti ugledna Ljubljanska založniška hiša Kleinmayr - Bamberg.

Umazan pesek, ki ga je belil rahlo naletavajoči sneg, je škripal pod Kuštrinovimi koraki, ko je zapuščal Slovenski trg. Hotel si je pregnati jutranjo moro in vtis neprijetnega srečanja s Petrom ter še zadnji hip vsrkati vase nekaj sproščenosti zaradi napovedanega obiska. Zato je za trenutek postal in z zanimanjem, kot bi bilo prvič, opazoval moderno preoblikovan baročni dvorec ter njegove reducirane kapiotele, ki jih krasijo reliefi slavnih mož, povezanih z založniško dejavnostjo.

Zamišljeno je prečkal cesto ne da bi opazil zaprepaščeno perico, ki bi skoraj zadela vanj. Zadnji hip ga je zagledala preko kupa s celtno pokritega perila, ko je rini-la cizo.

Kuštrin se je ustavil pred vhodom, si ophal nekaj suhih snežink in se povzpел v prvo nadstropje. Pozvonil je ob vizitki:

Galle Anton
notar

"Sklenil sem, da bom še nekaj dni imel svojo pisarno zaprto in bom

nujne stvari obdelal kar doma," je rekel Galle obiskovalcu Kuštrinu, ki se je po izrečenem novoletnem voščilu zleknil v globok naslanjač: "Nič kaj dobro se ne počutim in zadnji prehlad že od božiča sem me je priklenil le na to sobo." S prsti je podrsal po robu široke pisalne mize, na katero je pred kratkim položil nekaj svežih aktov. Ob oknu je za trenutek odmaknil zaveso in bežno pogledal na cesto, ki v tem jutru po novem letu kar neka-ko ni mogla zaživeti.

"Želim, da se vam zdravje kmalu popravi," je pripomnil Kuštrin in se nerodno vzravnaval, ker ni vedel, kako bi pričel s pogovorom, na katerega se je že nekaj časa temeljito pripravljaval.

"Sicer pa gospod Kuštrin," je dejal Galle in med kratkim premorom sedel za pisalno mizo, "slišal sem, da se je tudi letos Ljubljana prav razposajeno poslavljal od starega leta. Se vam zdi tako?"

"O, pač, pač. Jako razposajeno," se je nasmehnil Kuštrin, ki ni pričakoval takšnega vprašanja, sploh pa ne začetek razgovora o pravkar minulem silvestrovanju.

"Jako razposajeno," je še enkrat ponovil in dodal: "Slovo od starega leta 1922 je bilo res vsem od srca lahko. Vse skupaj je izzvenelo v zelo povzdignjenem razpoloženju še posebej, ko smo pričakovali vsakoletne senzacije, to je polnočne ure."

"Ste torej zunaj pričakali novo leto?"

V vprašanju Galleta ni bilo zaznati radovednosti. Vedel je, da

se Kuštrin z zadovoljstvom razkazuje v svoji družbi, med odličnimi znanci, družabniki, še bolj pa med društvenimi prijatelji. Čeprav se mu že nekaj mesecev krepko maje položaj ravnatelja SVETLE, ni hotel zamuditi priložnosti na Silvestrovo, da ne bi s svojo prisotnostjo utrjeval avtoriteto in naklonjenost naprednemu gospodarskemu društvu za Sentjakovski okraj.

"Krasna dvorana Kazine je bila do zadnjega kotička polna. Igral je društveni orkester, predsednik gospod Likozar pa je imel novoletni govor. Bila je prava družinska zabava, prava domača zabava."

Galle je poslušal sogovornika z zanimanjem. Prijalo mu je nekoliko obiskovalčeve sproščenosti in ki je na ta način - vsaj zdelo se mu je, dahnil nekaj zunanje svežine v sobo, v kateri je dolge dneve posedal in poležaval, prekladal akte in ne da bi jih resneje prebral do konca. Edini dopis, kateremu je zadnje dni posvečal nekoliko več pozornosti, je ležal pred njim z obtežilnikom na zgornjem robu poleg napisu Ministrstva za trgovino in industrijo od 22. decembra 1922. Beseda, ki mu je večkrat prišla na misel, je bila HYDRA.

"Torej prava družinska zabava," je čez čas ponovil Galle, da ne bi umolknil Kuštrin. "Zvedel sem, da je bil dokaj živahen novoletni jutranji korzo po Šelenburgovi ulici?!"

"No, in tudi policija je bila prizanesljiva," je nadaljeval Kuštrin. "Saj je pomaknila svojo strogo uro na dve. Sicer pa so bile Ljubljanske ulice lepo razsvetljene in videti je bilo lepo, ko so se gostje vsipali na ceste iz dvoran in kavarn. Videl sem precej znanih mož. Na korzu sva se pozdravila z gospodom Legatom."

"A, ravnatelj Zadrúžne zveze," se je Galle presedel za pisalno mizo. "Verjetno je kot zvest so-

kolski član silvestroval v Narodnem domu. Običajno igra ob takšni priliki vojaška godba. Sicer pa sem se namenil govoriti z gospodom Legatom o nameravani ustanovitvi nove delniške družbe. Tudi vas gospod Kuštrin - razume se, da z vašo privolitvijo, bi pritegnili v to zadevo. Mislim, da bi morali imeti razgovor z doktor Slokarjem."

Z občutkom lagodnega zadovoljstva se je Kuštrin namestil udobneje v širokem naslanjaču. Z gladko obritega obraza mu je kljub sproščenemu pripovedovanju zgnila še zadnja guba zaskrbljenosti, ko je dokončno ugotovil, da ga tokrat sloviti notar ne bo nadlegoval z mučnimi vprašanji o vzrokih in posledicah razmajanih finančnih temeljev SVETLE.

Galle je vstal izza mize, se bežno ozrl skozi okno v sivino megle in še vedno rahlo naletavajoče snežinke.

"Ministrstvo za industrijo in trgovino je nasloвило dopis na Zadrúžno gospodarsko banko, s katerim dovoljuje ustanovitev družbe HYDRA," je Galle nadaljeval in se zagledal v Kuštrina. "Predvidevam, da je dr. Slokar že poučen z vsebino pisma. V zvezi s tem bi vam zaupal razgovor z gospodom ravnateljem."

Kuštrin je nagubančil čelo in se z dvema prstoma pogladil po bradi. Videti je bilo, kot da sprejema težko in pomembno nalogo, čeprav je v sebi čutil lahkoznost zadovoljstvo že zaradi lastnih težav, zaradi katerih je večkrat moral bančno ravnateljstvo prepričevati o možnosti izhodnega položaja njegove 'družbe'. Nehote se je spomnil na neodposlano pismo s poročilom, ki ga je naslovil na podružnico Maribor v Gosposki ulici 20 in bi skoraj preslišal Galleta, ko je po kratkem premoru nadaljeval:

"Sedež delniške družbe HYDRA bo v Ljubljani in njen polni naslov se bo glasil: ,za galvanične

elemente in elektrotehniko'. Osnovna delniška glavnicica bo znašala 375.000 dinarjev in bo razdeljena na 3.750 delnic po 100 dinarjev nominalne vrednosti.

"In kakšen naj bi bil slovenski delež," je vskočil Kuštrin v besedo sogovornika, ne da bi pretehtal pravi smisel pomembnega vprašanja značilnega za zavednega Slovenca.

"Jako zanimivo," je notar zamrmral, vzel dopis s pisalne mize in mu prečital drugo točko:

"... večina delniške glavnice mora biti v rokah naših državljanov na dve tretjini članov upravnega sveta."

"To pomeni, da morajo biti državljanjani SHS?!"

Galle mu ni odgovoril. Kuštrin si ga je dal že sam sebi in obenem pomislil na običajne okoliščine, ki v takih primerih odločilno vplivajo na dejstvo, da je večinski slovenski delničar prisoten le na koščku papirja in da so glavne niti 'družbe' v rokah tujega partnerja. Mar se bo enako zgodilo tudi s HYDRO?

Nastopil je kratek premor in oba sta bila zatopljena v svoja razmišljanja. Tudi notar iz svoje bogate prakse ni verjel sleherni točki besedila v "Pravilih za družbo". Čas je, da zaključim današnji razgovor, je pomislil ob pogledu na uro, se obrnil h Kuštrinu in rekel:

Z doktor Slokarjem bosta skupaj proučila predmet dopisa. Sestavila naj bi tudi listo gospodov za člane upravnega sveta novoustanovljene delniške družbe HYDRA. To listo mi boste dostavili ob prihodnjem obisku pri meni. Pričakoval vas bom" medtem je gledal na koledar, "pričakoval vas bom 23. januarja."

Kuštrin je nenadoma vstal in se priklonil. Hotel je še nekaj reči, vendar se je obrnil za notarjem, ki je stopil do vrat

in jih odprl na stežaj. Segla sta si v roke in Kuštrin se je z lahkotnimi koraki spustil po stopnicah. Proti Marijinemu trgu je hodil vzravnano in sproščeno, le koraki so mu občasno tipali po trdnjši podlagi na rahlo spolzkem pločniku. Vračala se mu je samozavest, ko

je v sebi čutil zaenkrat še nedoločeno povezavo med razpadajočo družbo SVETLA in novo izhodiščno točko na obzorju. Imel je za veliko čast, ko mu je notar izrazil zaupanje v obliki pomembne zadolžitve in ki jo sprejema z resno odgovornostjo. Vedel pa je tudi, da mu bo tesnejša povezava s krogom spoštovanih in odličnih osebnosti omogočila vsaj delno rehabilitacijo svojega dobrega imena, ki ga je že krepko načela odtekajoča 'družba' in ki jo kot ravnatelj že dalj časa ni uspel obdržati v nekaj trdni strugi. Toda zadnje misel je odločno pregnal, ko je drdrajoči tramvaj proti Sv. Križu zacinjgljal na otoku pred Prešernovim spomenikom.

-- --

Potrkalo je na vratih.

"Bo gospod notar zajtrkoval?"

"Hvala, Reza. Prinesite mi raje skodelico vročega čaja," je odgovoril Galle gospodinji medtem, ko je odložil v omaro zajetno mapo prepasano s črnim trakom in zavezanim v pentljo. Ozrl se je za njo in opazil, da je zavita v debel volnen šal, ki ga je napletla že pred leti. Tudi sam je že nekaj časa nosil šal okrog vratu, ki mu je ponavadi uhajal izza ovratnika domačega suknjiča z ob-

šitim reverjem. V kurišču visoke Lutzove peči v kotu ob vratih je plapolal ogenj in ogreval obod, na katerega je notar za trenutek polagal dlani, kadar je s koraki premerjal delovno sobo po diagonalni. Usedel se je za klubsko mizico, ko je Reza postavila predenj zajtrk na velikem pladnju z izbočenima ročajema.

"Preveč vsega ste mi prinesli," jo je ošinil s karajočim pogledom.

"Le dobro se okrepčajte, da si opomorete. Ogrela vas bo. Veste gospod," je Reza nenadoma naredila zaskrbljen videz: "danes sem na trgu slišala, da v Banatu razsaja epidemija škrlatinke."

"Le nič se ne plašite. Za mene bi bil že čas, da se malo sprehodim," ji je odvrnil. Hip za tem pa je iz predsobe že zaslišal glas mlekarice, ko je povprašala Rezo, kako se danes gospod počutijo.

"Dobro, dobro," je z lahkim nasmeškom zamrmral predse in se v trenutku odločil, da se pojutrišnjem udeleži koncerta v Unionu. "Moram iti med ljudi. Časopis mi premalo pove," si je dodal, ko je srebnil požirek čaja in segel po prvi številki januarskega "Slovenca".

II

Druga polovica januarja je dala Ljubljani le tanko snežno odejo. Z zimsko ujmo pa so se borili na Gornjem Štajerskem, kjer je bilo več vasi odrezanih od sveta zaradi snežnih zametov. Celo v dolinah je zapadlo dva metra snega, kar he pomnijo ljudje.

"Že lani so kmetje malo pridelaali, zdaj pa se sigurno boje, da bo po zasneženih vaseh nastala lakota," je ogovarjala Reza gospoda notarja tisto torkovo jutro 23. januarja, ko se je motala po njegovih delovni sobi z drobnimi opravili medtem, ko se je Galle že oblečen pripravljajal za odhod.

"Si lahko mislite, da je že zdaj treba plačati 25 Kron za kašo," se je skušala razburjati in dodala: "le kaj bodo jedli otroci, ko pa sem danes videla krompir po 7 Kron."

Galle ji ni odgovoril. Poznal je Rezo že vrsto let, odkar je gospodinjala pri njem in vedel, da je zadovoljna s svojim načinom življenja, da pa svoje negodovanje nad naraščajočo draginjo izraža le ob mislih na svojo sestro, ki mora ob skromni moževi plači preživljati tri otroke. Včasih kako nedeljo se napoti na obisk na Karolinsko zemljo. Nikoli ne pride praznih rok še posebno ob božičnih praznikih, ko ji gospod notar iz svoje garderobe pokloni kakšno ponošeno obleko ali čevlje, ki pa za njega petnajstletnega nečaka, krepkega že plečatega fanta, ki ga še vedno kličejo za Nacka, predstavlja bogato gosposko darilo. Galle je Nacka dobro poznal. Okusno pripravljene ribe, ki jih je Reza svojemu gospodu pekla ob petkih, so nemalokrat bile plen Nackovih rok ob izteku Iščice v Ljubljano. In kadar je notar povprašal po njem, si je Reza drznila reči, kako bi bila sestra vesela, če bi se našlo kako delo zanj.

"Pridete danes na kosilo ob običajnem času?" je vprašala Reza in ob oknu naravnala zavese iz ripsa, ko je notar že odpahnil vrata.

"Da. - Nasvidenje!"

Galle se je namenil v pisarno v Tavčarjevo ulico. Dobro mu je del hladno in svež zrak, ko je prečkal Slovenski trg. Predno je zavil v vežo, je postal. Po Dunajski cesti so dirjali gasilci z dvovprežnim trenom. Nekje gori,

je pomislil in se spomnil, da je predtem slišal streljanje na Gradu, ki je bilo namenjeno prostovoljnemu gasilstvu.

Odložil je plašč in si pomel roke ob lončeni peči, ki jo je že zgodaj zjutraj zakurila hišnica. Nekaj polen je pravkar dodala njegova korespondentka Marička, drobno dekle srednjih let iz boljše družine, ki se je sicer oblačilo nekoliko staromodno. Gladko počesani lasje, spleteni v kito in speto v bulo so ji sicer majčkeno postarale videz, ki pa zato ni bil nič manj oljkano simpatičen. Perfektno je obvladala nemški jezik in dobro tudi strojepisje ter se v nekaj letih naučila izražanja v notarskem slogu.

Galle je stopil do visoke omare iz orehovega lesa in odklenil ključavnico na roloju. Položil je nekaj aktov na mizo, na kateri ga je pričakovala današnja pošta, že odprta in evidentirana v posebni knjigi. Pogled se mu je ustavil na posebnem dopisu. "Tako torej," je dejal na glas. "Pravila za družbo HYDRA je Ministrstvo za trgovino in industrijo potrdilo." Prebral je še: oddelek v Ljubljani in datum 17. januarja 1923.

-- --

Zunaj je bila gosta megla in precej hladno. Skozi zavese je opazoval redke postave zavite do vratu in s poveznjenimi čepicami globoko preko ušes. Skoraj spokojno je utripalo življenje na Tavčarjevi ulici. Zagledal je Kuštrina, kako je prečkal cesto in se izgubil v megli. Usedel se je za mizo in pritisnil stikalo na podstavku iz oniksa. Krog svetlobe na delovni ploskvi je začrtal velik ornamentno obarvan senčnik namizne svetilke. Pred

Žig in podpis ljubljanskega notarja Antona Galleta, ki je pri ustanavljanju HYDRE urejal pravne zadeve.

njim je ležal list papirja z natipkanim besedilom:

Za prve člane upravnega sveta naj bi se izvolili gospodje:

dr. Ivan Slokar, ravnatelj Zadržne gospodarske banke d.d. v Ljubljani,

Evgen Legat, ravnatelj Zadržne zveze v Ljubljani in

Ing. Franc Rueh, gradbeni svetnik v Ljubljani.

Galle je bil zadovoljen. Vstal je in naredil nekaj korakov po pisarni ter v mislih začel snovati vsebino pisma za dunajskega notarja, ki naj bi mu sporočil imena dveh možnih članov upravnega sveta po zahtevi in zastopstvu avstrijski partnerjev. V sosednji sobi je utihnil pisalni stroj. Korespondentka Marička se je rahlo priklonila, ko je vstopila v sobo in položila na mizo natipkano polo papirja.

"Bodo gospod notar še danes pregledali?"

Brž besed se je ob mizi stoje zazrl v besedilo in še posebej pozorno prečital zanimivo poglavje:

Tvrdba družbe se bo glasila: slovensko: "HYDRA" d.d. za galvanične elemente in elektrotehniko v Ljubljani,

srbsko: "HYDRA" d.d. za galvanične elemente i elektrotehniku u Ljubljani,

nemško: "HYDRA" A.G. für galvanische Elemente und Elektrotechnik in Ljubljana.

Potem je sedel za mizo, začel pisati pismo, vsak stavek je ponovno prečital in mu po potrebi vrinil dodatno besedo.

Zvonilo je poldne, ko je Galle še zadnjič pomočil pero v črnilnik in napisal naslov:

Dr. JULIUS BERMANN
notar in Wien

/se nadaljuje/

Participacija po novem

Participacija ali prispevki zavarovancev in upokojencev k plačilu stroškov za zdravstvene storitve so se spremenili. V znamenju splošnega varčevanja tudi v družbenih dejavnostih so bila sprejeta in stopila v veljavo dne 7. januarja 1983 nova določila o participaciji zavarovancev in upokojencev pri stroških zdravstvenih storitev po noveli k zakonu o zdravstvenem varstvu.

Po novih določilih morajo prispevati k stroškom zdravstvenih storitev /po prejšnjih predpisih so bili te participacije oproščeni/ naslednje kategorije zavarovancev in upokojencev:

- v primerih ambulantnega zdravljenja nalezljivih bolezni, za katere ni predpisano obvezno zdravljenje,
- ženske zavarovanke za vse storitve, ki niso v zvezi z nosečnostjo, porodom in materinstvom,
- delovni invalidi z manj kot 70 odstotno telesno okvaro,
- upokojenci, ki ne prejema varstvenega dodatka.

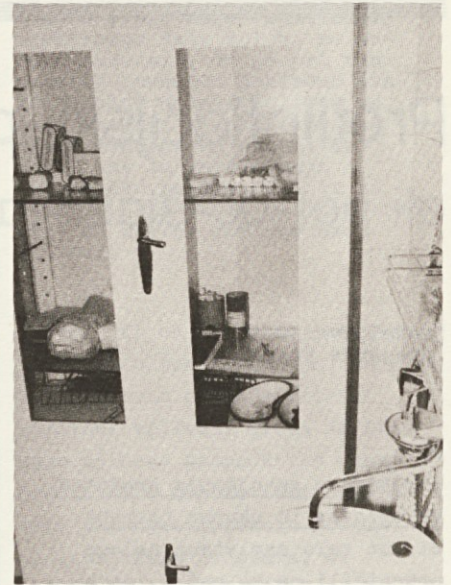
Še naprej pa so oproščeni naslednje kategorije zavarovancev in upokojencev:

- novorojenci, dojenčki, predšolski in šolski otroci,
- učenci in študentje usmerjenega izobraževanja, ki niso v delovnem razmerju,
- storitve v zvezi z nosečnostjo porodom in materinstvom,
- borci NOB z dvojnimi štetjem udeležbe v NOB, vojaški in civilni invalidi ter uživalci

republiških in občinskih priznavalnin,

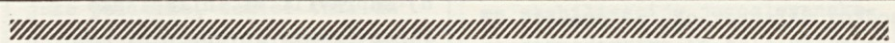
- brezposelne osebe, ki prejema-jo nadomestilo ali pomoč kakor tudi njihovi družinski člani, katere preživljajo,
- osebe v socialnih zavodih in prejemniki družbenih denarnih pomoči,
- upokojenci z varstvenim dodatkom in njihovi družinski člani,
- socialno ogrožene osebe /po presoji občinskih zdravstvenih skupnosti/.

Participacijo pa ni mogoče odrediti v zvezi z uveljavljanjem pravic do zdravstvenega varstva pri zdravljenju nalezljivih bolezni z obveznim zdravljenjem,

malignih rakastih obolenj, sladkorne bolezni, duševne bolezni in živčno - mišičnih obolenj, multiplex skleroze, pri preventivnih in zdravstveno vzgojnih ukrepih ter pri zdravljenju in negi bolnika na domu, kadar gre za zdravstvene storitve iz zagotovljenega programa zdravstvenega varstva.

dh.

Pesti nas velika odsotnost z dela

Že dalj časa, lahko trdimo, da že več mesecev nas v proizvodnji pesti velika odsotnost z dela zaradi bolniškega staleža. Proces proizvodnje, ki je načrtovan na osnovi zmogljivosti strojev in zasedbo določenega števila delavcev je moten, če je izostanek z dela večji, kot pa je predviden odstotek iz prejšnjih izkušenj. O tem problemu je tekla beseda že večkrat na različnih ravneh naše samoupravne organiziranosti, tesneje pa smo se povezovali s socialno delavko in drugimi delavci v splošno kadrovskem

področju z namenom, da skupaj poiščemo ustrezne rešitve. Po vsem tem smo se dokončno dogovorili z dr. Francetom Cukjatijem, zdravnikom v obratni ambulanti ISKRA-IEZE, da bi izdelal analizo bolniškega staleža za določene delavce, ki največ bolujejo ter nakazal predloge za ukrepanje. Sklep o tem dogovoru je sprejel tudi delavski svet TOZD Baterije dne 11. februarja letos in je v skladu s členi 213 do 217 Zakona o delovnih razmerjih. -an

Protiinflacijski program

ali pot do stabilizacije našega gospodarstva

(nadaljevanje iz
prejšnje številke)

2)

predvideno zmanjšanje sredstev za splošne in skupne potrebe

bi kot zelo zapleteno nalogo uresničili na ta način, da bi znižali te potrebe na družbeno in ekonomsko upravičeno raven in sicer z nacionalizacijo skupnega dela in poslovanja v vseh organizacijah družbenih dejavnosti, samoupravnih interesnih in družbenopolitičnih skupnostih, pa tudi z ustreznim znižanjem stopenj davkov in prispevkov, ki se plačujejo iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela in osebnih dohodkov delavcev oz. na promet izdelkov in storitev, ki sodijo v stroške reprodukcije ali v porabo delavcev.

Pri financiranju splošne porabe so možnosti in je potreba, da se postopoma zmanjšuje udeležba posrednih davkov in drugih posrednih dajatev - prometnega davka, carin in necarinskih uvoznih dajatev - in da se krepí udeležba neposrednih davkov, to je davkov na dohodek na organizacije združenega dela in osebni dohodek delavcev. S tem v zvezi bi bili posredni davki in druge posredne dajatve omejeni predvsem na vlogo, ki jo imajo kot instrumenti ekonomske in socialne politike. Nujna je tudi delna razširitev progresivnega obdavčenja celotnega dohodka občanov, pri čemer je treba gledati, da davčna progresija ne pride navzkriž z ekonomsko

stimulacijo delovnih ljudi. V istem smislu mora biti večji pomen obdavčenja premoženja, dohodka od premoženja, dediščine, prometa nepremičnin in podobno.

3)

v investicijski politiki je treba izhajati iz treh strateških opredelitev:

a) v smeri investicij bi morala priti kar najbolj do izraza ekonomska merila. To bi dosegli z uporabo ekonomskih metod pri presoji ekonomske učinkovitosti investicij, z ekonomskimi in drugimi sankcijami, ki bi sledile v primeru investicijskih spodrsiljav;

b) odpravili bi inflacijsko financiranje investicij, kar pomeni, da bi jih omejili na obseg, ki je v skladu z dejansko oblikovano in zagotovljeno akumulacijo;

c) treba bi bilo doseči in spodbujati kar največjo možno samofinanciranje investicij oz. samoupravno združevanje sredstev, ki jih združujejo organizacije združenega dela.

4)

pri uresničevanju protiinflacijskega programa do konca leta 1985 mora imeti pomembno vlogo tudi politika cen, ki naj prav tako podre programirano znižanje investicijske stopnje po letih. Spodbudi naj organizacije združenega dela, da bodo poiskale rezerve tako, da bi se z znižanjem stroškov za reprodukcijo in zvečanjem učinkovitosti prilagajale družbeni politiki cen. Ta smer delova-

nja je zlasti pomembna v prehodnem obdobju do konca leta 1985, ko ne moremo računati, da bomo s konkurenčnim uvozom preprečevali rast cen v nekaterih gospodarskih panogah in grupacijah.

Pri izvajanju politike neposredne kontrole cen bi veljala naslednja merila: svetovna cena, kazalniki uspešnosti gospodarjenja in kazalniki namenske delitve dohodka. Najvažnejše bi bilo merilo svetovnih cen, ki naj bi bilo čedalje pomembnejši partner tudi za oblikovanje cen v državi, upoštevajoč pri tem družbeno in ekonomsko smotrno vključevanje naše države v mednarodno delitev dela, se pravi, upoštevajoč tudi naše razvojne prioritete. Drugi dve merili sta korektivne narave.

5)

politiko realnega tečaja dinarja

je potrebno izvajati v smeri - izboljševanja rezultatov in uravnoteženja plačilne bilance, - racionalizacije gospodarskih procesov in intenzivnejšega delovanja zakonitosti blagovno denarnega gospodarstva.

V obdobju do konca 1985 leta bo politika realnega deviznega tečaja objektivno pomenila politiko urejene depreciacije (razvrednotenja) tečaja dinarja. V tem prehodnem obdobju bo depreciacija tečaja dinarja vsako leto čedalje manjša ker se bo zmanjševal razpon med jugoslovansko inflacijsko stopnjo in poprečno inflacijsko stopnjo v razvitih državah tržnega gospodarstva.

6)

ko govorimo o politiki obrestnih mer je nenormalno, če te ne

bi bile v sorazmerju z inflacijsko stopnjo. Kako nenormalen je tak položaj, kaže tudi to, da bi bile obrestne mere v letih 1980 do 1981 za okrog štirikrat nižje od inflacije. To povzroča vrsto deformacij v gospodarstvu, še zlasti pri prelivanju akumulacije. Zato je potrebno v dolgoročni stabilizaciji jugoslovenskega gospodarstva prenehati s politiko negativnih realnih obrestnih mer ter normalizirati delovanje obrestnega mehanizma. Pri tem moramo upoštevati, da bi bilo naglo prilagajanje obrestnih mer sedanjni inflaciji glede na velike razlike med njimi in inflacijo v predhodnem obdobju močan udarec gospodarstvu prav v času, ko je itak preobremenjeno z drugimi obveznostmi, ki izhajajo iz uresničevanja protinflacijskega programa. Zato bi bilo treba normalizirati razmere med inflacijo in obrestnimi merami predvsem tako, da bi zmanjšali inflacijo v predhodnem obdobju do konca leta 1983. Na drugi stopnji izvajanja dolgoročne politike gospodarske stabilizacije bi potem, ko bi v predhodnem obdobju uspešno izpeljali protinflacijski program, izoblikovali pozitivne obrestne mere kot osnovni dejavnik za normalno delovanje zdravega blagovno-denarnega gospodarstva.

7)

Če pa hočemo, da bo protinflacijski program uspešen, bo nujno zaostrena družbena politika do organizacij združenega dela ki poslujejo z izgubami. Zdaj izgube organizacije združenega dela preveč socializiramo, zaradi česar delovni kolektivi nimajo pravega odnosa do izgub. Dogaja se celo, da nekaterim sploh ni kaj dosti mar, če imajo izgubo.

V protinflacijskem programu računamo s tem, da se bodo hkrati z upadanjem inflacijske

stopnje izgube v poslovanju gospodarstva povečale. Zato so predvideni mehanizmi, ki bodo ob prehodu gospodarstva za zdrav razvoj pripomogli k odpravljanju teh izgub.

8.)

Ta program terja od vseh organizacij združenega dela, da obvezno pripravijo programe za povečanje gospodarske učinkovitosti.

To je potrebno iz dveh razlogov:

- ker velik del jugoslovenskega gospodarstva posluje na robu rentabilnosti ali z zelo majhno akumulacijo, ki ne zadošča, da bi lahko govorili o uspešnem izkoriščanju proizvodnih dejavnikov;

- ker bo program ekonomske stabilizacije ogrozil celo akumulacijsko zmogljivost tistih organizacij, ki doslej niso poslovale z izgubami. Ne gre torej samo za prilagajanje organizacij združenega dela razmeram, ki bodo nastale v prehodnem obdobju zaradi izvajanja protinflacijske politike, temveč tudi za njihov kakovostno drugačen položaj, ki bo nastal zaradi intenzivnejšega vpliva ekonomskih zakonitosti in večjega potrjevanja ekonomskega učinka gospodarjenja v svetovnem trgu. Ker gre za korenito zaostrovanje gospodarskih razmer, bi morale vse delovne organizacije, še zlasti one v proizvodnji in v prodaji, izoblikovati napadalno strategijo prilagajanja novim razmeram. To bi moralo biti natančno izraženo v programih za uspešno gospodarjenje, ki bi morali biti v okviru izvajanja stabilizacijskega programa v gospodarstvu v družbeni reprodukciji sploh sestavni del planov vseh organizacij združenega dela.

9)

Če pa hočemo spodbuditi dejavnike, ki vplivajo na več-

jo produktivnost dela in uspešnejše poslovanje organizacij združenega dela sploh, se moramo zavedati, da je pri tem posebej pomembno dosledno uveljavljanje načela delitve po delu, naj si gre za razporejanje dohodka za osebne dohodke ter za razširjanje materialne osnove dela in za rezerve, ali pa za delitev sredstev za osebne dohodke med delavci.

10)

Ukrepi, ki se jih bomo lotili v skladu s tem programom, bodo na posamezna območja države različno vplivali glede na stopnjo njihove gospodarske razvitenosti. Zato moramo tudi upoštevati pri uresničevanju protinflacijskega programa, še zlasti kar zadeva SAP Kosovo, kot še posebej gospodarsko nerazvito območje.

Uresničevanje protinflacijskega programa nujno terja tudi precej več delovne in tehnološke discipline. Nihče ne more imeti monopola na delovno mesto. Zato je treba za hujše kršitve delovnih dolžnosti in delovne discipline predvidevati še ostrejša sankcije, tudi prenehanje delovnega razmerja.

Ta program predvideva po uspešno opravljeni prvi fazi programa stabilizacije jugoslovenskega gospodarstva in bolj učinkovitega gospodarjenja ter ob živahnem poseganju po merilih svetovnega trga; kar naj bi opravili do konca leta 1985, da se v drugi fazi politike ekonomske stabilizacije ponovno poveča gospodarska rast za približno 5 % na leto.

Tako rast naj bi dosegli na temelju boljšega gospodarjenja in visoke izvozne vsebine jugoslovenske proizvodnje. Tedaj naj bi prenesli tržišča ekonomske in socialne politike na izpopolnjevanje dovolj živega ekonomskega tkiva, ki bo zmoglo povsem absorbirati delovno sposobno prebivalstvo.

Priredba: O.T.

Vir:

1. Izhodišča dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije; Zvezni družbeni svet za vprašanja družbene ureditve, 1981
2. Protinflacijski program; Komisija zveznih družbenih svetov za vprašanje ekonomske stabilizacije, 1981.
3. Commerce 8

Z obiska pri Jožetu Erženu

Z Jožetom Erženom sva se že na srečanju upokojencev 24. novembra lani dogovorila, da ga obiščem na domu v začetku letošnjega leta. V decembrskem glasilu smo ga videli na sliki v jedilnici v TOZD Specialne baterije, kamor ga je pripeljala žena Julka, kajti Jože Eržen, invalidski upokojenec, popoln paraplegik, je v celoti odvisen od tuje pomoči. Na naših srečanjih je bil zelo malokrat prisoten, tokrat pa je bila pot kratka do tovarne, v kateri je nekdanj kot domačin delal do 1. avgusta leta 1962 in v kateri se je zaposlil pet let popreje 24. junija 1957.

Ko sem ga tisto sončno dopoldne 1. februarja letos obiskal na njegovem domu v Šentvidu pri Stični 29, me je sprejel z velikim zadovoljstvom. Pridružil se mi je tudi Strmole Ignac in obema nama sta z ženo Julko izrekla prisrčno dobrodošlico. Roke nama ni ponudil. Roke nama

ni mogel ponuditi. Celo telo z rokami in nogami je mirovalo v invalidskem vozičku, le z glavno in nasmehom, z živahnimi očmi in zgovornostjo je izražal veselje nad najinim obiskom.

"Delal sem pri koničenju elektrod," mi je začel pripovedovati čez čas, ko sem hotel kaj več zvedeti o njegovem, nekdanj aktivnem delu. "Bilo je črno in umazano delo in bili smo brez ustreznih sanitarij. Danes je pri vas vse drugače, sploh pa če pomislim, da smo v tistih časih le sanjali o kopalnicah v tovarni." Potem mi je pripovedoval, kako so se pozimi gredli ob pečeh na žaganje in se je kadilo, da drug drugega niso videli.

Jože Eržen se je rodil 20. februarja leta 1938 v Šentvidu pri Stični. Po končani osnovni šoli se je izučil za sedlarja, toda zvalil ga je ZMAJ in kot sam pravi, je bil zadovoljen. Ko pa so minevala tri leta za-

poslitve, je začel vedno pogosteje misliti na nogo, ki ga je iz dneva v dan močnejše bolela. In potem, ko je jesen začela vrtnčiti listje z dreves, ga je prijelo tudi v drugi nogi. Bolezen se je kot črv zajedala v njegovo zdravo telo. Zdravniki so rekli: selerozis multiplex". Kdo bi razumel učene besede medtem, ko Jože svojih nog že skoraj čutil ni več.

Minila je jesen in v prvih koledarskih zimskih dneh je Jožetova prošnja za invalidski voziček že romala v Ljubljano. Bolezen pa se je še dalje poslabševala in moral je sestiti nanj. Zdaj se le še spominja, kako je nekoč lahko delal z rokami in premikal prste. Danes mu negibno počivajo v naročju. Jože Eržen ne pozna pomilovanja. Niti ga noče poznati. Poln je humorja, sicer ne bi priznal svoje nemoči v primeru, da niti komarja z obraza ne more pregnati. "Ko se napije moje krvi, pade dol kar sam," se je pošalil in široko zasmejal.

Občudovanja vredna je njegova volja do življenja. Sprijazniti se je moral s svojim stanjem boleznin in pravi, da vse skupaj lažje prenaša, če del svojega življenja začini s kančkom humorja. Kolikšna pa je vloga njegove žene Julke, ki mu zvesto stoji ob strani že skoraj 20 let, pa ni treba posebej poudarjati. Ni besed in ni priznanj, ki bi vsaj delno odtehtali njeno delo ob negibnem možu, ki pa ga vedno opravlja z ljubeznijo in tenkočutnostjo za čim boljše počutje in razpoloženje. Jože Eržen dobiva naše glasilo. Z zanimanjem spremlja naše dogodke in delo v Zmaju. Zvečer mu žena prebira članke, mu kaže slike znanih obrazov sodelavcev, ki se jih vedno rad spominja. Televizija mu je okno v svet in verjetno spada med najbolj zveste gledalce televizijskih programov. Kot

član Zveze paraplegikov dobiva tudi njihovo revijo. V eni od teh je celo naslikan, objavljen pa je tudi razgovor z novinarjem, ko je bil v Pineti, v obmorskem kraju, kamor je že nekajkrat potoval v organizaciji Zveze paraplegikov.

"Počutim se kot normalen človek. Pozabljam, da sem invalid." To je rekel Jože in ob njegovih besedah se velja zamisliti in še posebej, če ponovim njegove besede, ki sem si jih zapisal pred 14 leti in lahko veljajo še danes:

"Kolikokrat premišlujem, kako se ljudje pritožujejo nad različnimi malenkostmi. Ko bi vedeli, kaj imajo ko so zdravi, bi bilo na svetu marsikaj lepše. Tako pa se nekateri kregajo za kruh, jaz pa ga niti k ustom ne morem prinesiti..."

Kratko odmerjen čas je hitro potekel. Marsikaj je ostalo nedorečenega, nepovedanega. Vendar še posnetek, dva in treba se je bilo posloviti.

Zima je in sneg. Ko bo skopnel in bo pomlad dahnila okrog njegove hiše, bo spet posedal pred vrati in gledal daleč naokrog do obronkov bližnjih gričev. Mimo njega se vije cesta, po kateri se kdaj pa kdaj popelje kakšen Zmajev delavec. Vesel je vsakega srečanja. Tudi nas bo z nasmehom pospremil, če mu bomo kdaj mimogredoč zahupali v pozdrav.

Jaz mu bom...!

My

Število zaposlenih

TOZD Baterije Ljubljana

moških	75
žensk	143
Skupaj	218

TOZD Specialne baterije

moških	40
žensk	91
Skupaj	131

Delovna skupnost skupnih služb

moških	49
žensk	47
Skupaj	96

Dne 31. januarja 1983 je bilo v delovni organizaciji ZMAJ skupaj 445 zaposlenih, od tega 164 moških in 281 žensk.

gibanje članstva

V mesecu januarju sta bila sprejeta v delovno razmerje:

KARANOVIČ Breda, socialna delavka za nedoločen čas v Delovni skupnosti skupnih služb dne 1.1.1983

GROSELJ Viktor, ključavničar za strojno vzdrževalna dela v TOZD Baterije za nedoločen čas dne 4.1.1983

Prenehanje delovnega razmerja:

PIRC Janez, pomožni konstruktor v Delovni skupnosti skupnih služb dne 10.1.1983 (umrl)

Rojeni v

M A R C U

Milena TKALEC
 Jernej DRČAR
 Bogdan BREZIGAR
 Marko KANC
 Alojzija ZOREC
 Jožefa ŽINGER
 Dušana BRANKOVIČ
 Marija RUS
 Milan MARGUČ
 Jože TURK
 Rozina KOŠTRICA
 Marija MAJNIČ
 Ljubica GYEREK
 Kati RETAR
 Jože ANŽLOVAR
 Jožica SKOK
 Gabriel PEČNIK
 Marija DUKARIČ
 Zorka KOJIČ
 Helena KOVAČEVIČ
 Ljubica MLIČIČ
 Franc SMOLIČ
 Natalija DJUKIČ
 Mirjana FRIŠEK
 Franika TKALEC
 Franc MRHAR
 Marko PESTOTNIK
 Dragica ROBAR
 Ljubomir JAMNIK
 Jože LOŽAR
 Vena MANOVA
 Marija PEKOLJ
 Jožica TUREK
 Slavko STOJKOVIČ

čestitamo

Sodelujte na razstavi ročnih del

Lansko leto smo v okviru praznovanja 8. marca pripravili razstavo ročnih del naših sodelavk kot plod ustvarjanja in nagnjenja k oblikovanju raznih materialov.

Letos nameravamo organizirati že 2. razstavo in vas vabimo k sodelovanju.

Kdaj in kam boste prinesle vaše izdelke, bo navodilo pravočasno izobešeno na oglasnih deskah.

V Zmaju letos ni bilo videti niti ene maske. V znamenju popolne resnosti je šlo mimo nas praznovanje pusta. Bati se je, da ga ne bi zato celo leto ponekod "krasili".

Šuštar Tone, Roglič Marjan, Besal Igor, Končan Jure in za njimi Prebil Boštjan pred odhodom na tekmovanje v veleslalomu za pokal "dvorišča".

Veleslalom za pokal „dvorišča“ v znamenju boja za stotinke sekunde

Na 3. tradicionalnem tekmovanju v veleslalomu za pokal Stegenskega dvorišča, ki je bilo v sredo 16. februarja letos v Mednem za Motelom, je sodelovalo 6 delovnih organizacij SOZD ISKRA in sicer: Feriti, Orodjarna, Mikroelektronika, Magneti, DSSS IEZE in ZMAJ, ki je na tem tekmovanju sodeloval drugič. Vseh tekmovalcev se je zbralo kar lepo število, saj je zadnji, ki je pripeljal skozi cilj, nosil številko 66.

ZADNJI ROK

Zadnji rok za oddajo člankov uredniku za marčno glasilo

Redakcijo glasila
smo zaključili
21. februarja

Ekipni zmagovalci tekmovanja je bila Mikroelektronika, drugo mesto je zasedla ekipa Zmaja in tretje ekipa Feritov.

Med posamezniki je pri ženskah v razredu B zasedla Rupar Tatjana 2. mesto. V razredu A nas je zastopala Matjaž Andreja in opravičila svoj nastop z 2. mestom, kar nam je pripomoglo k dobri ekipni uvrstitvi.

Med moškimi v tekmovalnem razredu C smo imeli le enega tekmovalca. Ogrin Tomaž je zasedel 6. mesto, dočim sta bila v razredu B tekmovalca Roglič Marjan in Friedrich Franc, ki sta zasedla 1. in 7. mesto.

V tekmovalnem razredu A so tekmovali in zasedli Prebil Boštjan 5. mesto, Besal Igor 14. mesto in Končan Jure 16. mesto.

Tekmovanje v veleslalomu je pote-

kalo na rahlo poledeneli progi v senci hladnega in sončnega popoldneva z začetkom ob 14,30 uri.

Svečana razglasitev rezultatov s podelitvijo diplom najboljšim je bila ob 18. uri v Motelu.

Letošnja organizacija športnega tekmovanja je bila zaupana naši delovni organizaciji in glavno vlogo organizatorja je uspešno vodil Roglič Marjan ob zelo dobri pomoči Šuštar Toneta in Jakomin Aleksandra iz strojne delavnice. Pri športnem društvu DRAVLJE so si sposodili napravo za elektronsko merjenje časa in šele zdaj ugotavljajo, da bi si s klasičnim "štopanjem" nakopali veliko težav, ker bi si veliko število tekmovalcev moralo deliti enaka mesta. Spoznali so, da se je v resnici šlo za stotinke sekunde in da so se tekmovalci v boju s časom izredno potrudili na progi in pokazali vse svoje sposobnosti.

Ob vsem tem pa ne smemo zamolčati, da so našo delovno organizacijo na tekmovanju zastopali le delavci iz skupnih služb. Prijavljenih je bilo sicer 15 tekmovalcev, med njimi tudi delavci iz TOZD Baterije, večinoma iz strojne delavnice. Zadnji dan se je vseh 6 kandidatov premislilo in odpovedali nastop na tekmovanju. Kljub temu pa je bilo treba plačati 180 dinarjev /18.000 din/ startnine za posameznika.

Resnost, povezana s stroški, pa takšna...!

-an.

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna organizacija ISKRA - Industrija baterij ZMAJ n.sol.o. Ljubljana, Stegne številka 23. Glasilo ureja uredniški odbor: Aleksander Jakomin, Antonija Krek, Matič Silva, Strmole Ignac, Marija Kocman in Daria Hostnik. Odgovorni urednik: Mayer Marijan. Tiska tiskarna LJUBLJANA. Oproščeno prom. davka po pristojnem sklepu št.421-1/73